

МОТИВИ

към проект на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за застраховането

С предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за застраховането се предвиждат промени в националното законодателство, които произтичат от въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2021/2118 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2021 година за изменение на Директива 2009/103/ЕО относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка (Директива (ЕС) 2021/2118). Наред с това, се предлагат промени, които целят преодоляване на констатирани проблеми в надзорната практика и установена необходимост от прецизиране на конкретни разпоредби.

I. Промени в Кодекса за застраховането

1. Промени, които произтичат от въвеждане в националното законодателство на изискванията на Директива (ЕС) 2021/2118

1.1. Необходимост от въвеждане на нови дефиниции

Предлага се въвеждане на нова дефиниция за „превозно средство“. Досегашната дефиниция на „моторно превозно средство“ не отразява съвременното развитие на техниката в областта на превозните средства, които включват нови категории превозни средства, задвижвани със собствен двигател. По отношение на някои от тях съществува по-висок риск от причиняване на вреди при използването им, който е обосновано да подлежи на застраховане, респективно – на гаранция от съществуващите гаранционни механизми в случаите на липса на застраховка. По отношение на други, този риск не е толкова ясно изразен и съответно необходимостта от задължително застраховане не е обоснована. В тази връзка, е необходимо да бъдат определени категориите превозни средства, които не подлежат на застраховане. Предложението предвижда изключение от задължението за застраховане на ремаркета категория О1 (до 750 килограма), самоходна техника с мощност на двигателя до 10 kW, велосипеди с двигател, индивидуални електрически превозни средства и самобалансиращите се превозни средства. Това предложение е в съответствие с изискванията на Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118.

Необходимо е да бъде определена и гаранционната отговорност на Гаранционния фонд за вредите, причинени от такива превозни средства. За да се запази правото на защита на собствениците и ползвателите на такива превозни средства срещу регресните претенции на Гаранционния фонд в случай на изплащане на обезщетение, е регламентирано и право на сключване на доброволна застраховка на отговорността във връзка с изключените превозни средства.

Введена е дефиниция на „използване на превозно средство“. Дефиницията предвижда, че за използване на превозното средство се счита всяко използване в съответствие с функцията му като средство за транспорт по време на произшествието,

независимо от конкретните характеристики на превозното средства или на терена, върху който се използва.

1.2. Промени в уредбата на отговорността в случай на вреди, причинени от участие на превозни средства в спортни и други подобни прояви

Предлага се промяна на уредбата на отговорността в случай на вреди, причинени от участие на превозни средства в спортни и други подобни прояви на места, които са ограничени и обозначени, и не са достъпни за обществено ползване. В съответствие с изискванията на Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118 се предлага въвеждането на алтернативно изискване за сключване на договор за допълнително покритие на отговорността за целите на такива прояви от собствениците и ползвателите на превозни средства, използвани в тези прояви, или за сключване на специална застраховка или гаранционна полица от организаторите на подобни прояви, която да покрива вредите към трети лица в резултат от използването на превозните средства в проявите, осигуряваща съпоставими нива на защита със задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите. Въвежда се задължение за организаторите на проявите да следят за изпълнение на тези алтернативни задължения и са предложени санкции в случай на неизпълнение.

1.3. Промени в уредбата на отговорността в случай на вреди, причинени от ремарке

Предложени са изменения в уредбата на отговорността във връзка с вреди, причинени от ремарке, теглено от моторно превозно средство, в случаите когато не може да бъде установен застрахователят на теглещото превозно средство. Уредена е правна възможност за изплащане на обезщетение от застрахователя на ремаркетото или от Гаранционния фонд, които впоследствие имат право на възстановяване на платеното от застрахователя на теглещото превозно средство, ако същият бъде установен.

1.4. Промени във връзка с възможността за осъществяване на контрол с технологични средства за наличие на сключена задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Във връзка с изискванията на Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118, засягащи възможността за осъществяване на контрол с технологични средства за наличие на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите по отношение на превозни средства, които обичайно се намират в други държави членки на ЕС, различни от държавата, в която се осъществява контролът, се предлага регламентиране на такава правна възможност в Кодекса за застраховането. Правят се и предложения за регламентиране на мерки за защита на личните данни, събирани в резултат на осъществяването на такъв контрол.

1.5. Промени във връзка с удостоверенията за застрахователни претенции и съпътстващи промени в уредбата на системата „бонус-малус“

В съответствие с изискванията на Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118, е предвидено удостоверенията да се издават централизирано от Гаранционния фонд въз основа на данните за застрахователни претенции, съдържащи се в поддържания от него електронен регистър на предявените и изплатените застрахователни претенции по чл. 571, ал. 1, т. 2 от Кодекса за застраховането. По този начин, удостоверенията за застрахователни претенции ще отразяват цялата история на причинените щети при използване на дадено превозно средство, независимо от застрахователя, при който водачът е бил застрахован.

Във връзка с новата уредба в Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118, относно удостоверенията за застрахователни претенции се предлага промяна в съществуващата национална уредба на коригирането на застрахователната премия по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите в зависимост от предявените претенции (система „бонус-малус“). Въвежда се задължение за застрахователите да публикуват собствените си политики относно използването на удостоверенията за застрахователни претенции във връзка с определянето на застрахователните премии по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и се въвежда задължение за всеки застраховател да приеме собствени правила за коригиране на застрахователните премии (система „бонус-малус“), в които да посочи начина, по който ще използва удостоверенията за застрахователни претенции относно всяко лице, което се явява като застраховащ. Предвидено е Комисията за финансов надзор да приеме наредба, в която да уреди единни изисквания относно обмена на информация между застрахователите и електронния регистър на Гаранционния фонд, позволяваща функционирането на системата „бонус-малус“, основана на предявените застрахователни претенции.

1.6. Промени във връзка с правилата за определяне на държавата, в която е разположен рискът по отношение на превозни средства, които се доставят от една държава членка на ЕС в друга

Предлагат се изменения в Кодекса за застраховането, които да отразят промяната в правилата за определяне на държавата, в която е разположен рискът по отношение на превозни средства, които се доставят от една държава членка на ЕС в друга. Промяната се състои в това, че лицето, което ще застрахова отговорността във връзка с доставяното превозно средство, ще има възможност за избор да направи това или в държавата по изпращането или в държавата по доставянето на превозното средство, за разлика от досегашното задължение, което предвижда това да става единствено в държавата по доставянето.

1.7. Промени във връзка с увеличените размери на минималните застрахователни суми по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Предлагат се изменения в Кодекса за застраховането, които да отразят увеличените размери на минималните застрахователни суми по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, предвидени в Директива

2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118. Предвид предстоящото въвеждане на еврото в Република България, се предлага формулировката на минималната застрахователна сума да не бъде в лева, а в левовата равностойност на съответните суми в евро. Това предложение вече е приложено в други разпоредби на Кодекса за застраховането и представлява продължение на процеса на адаптация на нормативния акт. Конкретните промени предвиждат увеличение на минималната застрахователна сума, както следва:

1. за неимуществени и имуществени вреди вследствие на телесно увреждане или смърт от 10 420 000 лв. за всяко събитие, независимо от броя на увредените лица, на левовата равностойност на 6 450 000 евро;

2. за вреди на имущество (вещи) от 2 100 000 лв. за всяко събитие, независимо от броя на увредените лица, на левовата равностойност на 1 300 000 евро.

1.8. Промени във връзка с новите гаранции за плащане на обезщетение в случай на липса на или на изключение от застрахователно покритие

Във връзка с предвидените в Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118, гаранции за плащане на обезщетение в случай на липса на застрахователно покритие са предвидени допълнителни хипотези на плащане на обезщетение от Гаранционния фонд, когато: превозното средство е освободено от задължението за сключване на застраховка поради обстоятелството, че не е регистрирано или че регистрацията му е прекратена; превозното средство е освободено от задължение за сключване на застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, доколкото се движи в ограничени пространства, които не са достъпни за общо ползване и превозното средство няма достъп до пътищата, отворени за обществено ползване и на това основание е освободено от задължение за сключване на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите. В тази връзка са предвидени регресни механизми между Гаранционните фондове в случай на заплащане на обезщетения.

Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118, предвижда изискване за предоставяне на гаранция за обезщетение в случай на използване на превозно средство при акт на тероризъм, като в случай на невъзможност за достатъчно обезщетение по други механизми, предвидени в държавите членки на ЕС, обезщетението следва да бъде предоставяно по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите. По тези причини със законопроекта се предлага обезщетението в тази хипотеза да бъде предвидено като задължение за Гаранционния фонд. По този начин ще се гарантира финансиране на фонда от максимално голяма съвкупност, която ще позволява възможно най-ниски разходи за ползвателите на застрахователни услуги. Също така, покритието ще бъде включено в презастрахователния договор на Фонда за незастраховани превозни средства.

1.9. Промени във връзка с хармонизирания механизъм за гарантиране на вземанията на увредени лица в случай на неплатежоспособност на застраховател по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Предлага се въвеждането на хармонизиран механизъм за гарантиране вземанията на увредени лица в случай на неплатежоспособност на застраховател по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, въведен с Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118. Предложенията предвиждат подобрена систематизация на функциите на Гаранционния фонд, включвайки новите функции във връзка с гарантирането на вземания в случай на неплатежоспособност на застраховател, както и изрично правомощие на Гаранционния фонд да сключва споразумения в системата на „Зелената карта“ във връзка с функционирането на механизма за защита на вземания в случай на неплатежоспособност. Предвид предоставената от Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118, свободна преценка относно началния момент, в който да се включи защитата срещу неплатежоспособност, и предвид установената в страната практика на дългогодишно продължаване на съдебните дела при обжалване на решенията на Комисията за финансов надзор за отнемане на лицензи на застрахователи, която може да отложи значително във времето задействането на защитните механизми, е направено предложение началният момент на задействане на гаранционния механизъм да бъде моментът на отнемане на лиценза на застрахователя, освен в случаите на доброволно прекратяване на застрахователя.

С оглед на изискването на Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118, за осигуряване на надеждна система за финансиране на механизма за гарантиране на вземанията в случай на неплатежоспособност са направени предложения за промяна на механизма на финансиране на фондовете на Гаранционния фонд. В тази връзка е предложено вноските в Обезпечителния фонд да се определят като част от бюджетната процедура на Гаранционния фонд, като елемент на приходната част на бюджета, която заедно с разходната част на бюджета на Гаранционния фонд да се одобрява от Комисията за финансов надзор. По този начин няма да съществува риск за определяне на вноски, които няма да бъдат адекватни на задълженията на фонда. Доколкото Комисията за финансов надзор запазва своите функции по одобряване на бюджета на Гаранционния фонд, не се засягат гаранциите за държавния надзор върху вноските във фондовете на Гаранционния фонд. За по-голяма гаранция на този процес се предлага да бъде регламентирана подробно самата бюджетна процедура, която към настоящия момент е уредена само в Правилника за устройството и дейността на Гаранционния фонд. Създават се и по-големи гаранции за предоставяне на информация от застрахователите в Гаранционния фонд за точното определяне на размерите на вноските и за осъществяване на контрол за тяхното действително събиране. Като допълнителна гаранция се предвижда правомощие на Комисията за финансов надзор да определи при необходимост, с наредба, начина за изчисляване на вноските във фондовете. По-конкретно, предвижда се вноските в Обезпечителния фонд по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ да се определят като процент от начислената застрахователна премия, а не като фиксирана сума както понастоящем. Това ще позволи тяхното начисляване и върху застраховките, сключвани от българските застрахователи на база на правото на установяване и свободата за предоставяне на услуги и по такъв начин ще спомогне за по-доброто финансиране на Обезпечителния фонд по отношение на задължения, които фондът гарантира. Правят се и предложения за

регламентиране на задълженията на Обезпечителния фонд във връзка с уреждането на претенциите при отнемане на лиценз на застраховател. Съществуващата нормативна уредба, която предвижда възможност за универсално удовлетворяване на всички предявени застрахователни претенции за гарантирани от фонда вземания, е доразвита, като се прави предложение за създаване на задължение за квесторите и ликвидаторите на застрахователите с отнет лиценз да предоставят служебно на Гаранционния фонд всички предявени претенции по гарантирани вземания, заедно с доказателствата по тях и където е възможно със становище относно основателността и размера на застрахователното обезщетение, за да се гарантира възможност на фонда да извърши своевременно плащания в полза на оправомощените лица.

2. Други предложения във връзка с регламентацията на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Във връзка с промени в режима, съгласно Директива 2009/103/ЕО, на контрола за сключване на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и отпадане на правомощието на държавите членки на ЕС да запазят граничния контрол по отношение на определени категории превозни средства, които са освободени от задължението за сключване на застраховки в други държави членки, е предложено отпадането на разпоредбата в Кодекса за застраховането, предвиждаща такъв контрол.

Във връзка с развитието на уредбата на сертификатите „Зелена карта“ съобразно практиката на Съвета на бюрата, която допуска по-голяма гъвкавост относно възможностите за издаване на сертификата на бял вместо на зелен хартиен носител, както и на електронен носител, се прави предложение да се предвиди общо правомощие на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи да определя единен образец на сертификата „Зелена карта“, както и формата, реда и условията, за неговото издаване и използване. По този начин ще се създадат условия за динамично адаптиране на българската практика спрямо измененията в международната уредба на тези сертификати. За да се намалят разходите за издаване на сертификати „Зелена карта“ се прави и предложение за тяхното издаване само при поискване от страна на застраховащия, като това право се предвижда за целия период на застрахователния договор без допълнително заплащане от страна на ползвателите на застрахователни услуги.

В Република България има национално решение за сключване на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и от трамваите и тролейбусите. Поради зависимостта си от релсов път и електрическо захранване, те не могат да се движат извън установените си маршрути и не могат да преминават границите на Република България на собствен ход. По тези причини се предлага уреждане на изключение от правилото за издаване на международни сертификати „Зелена карта“ спрямо тези две категории превозни средства, тъй като същият е неприложим за тях.

Предложени са подобрени правила за уреждане на претенции за вреди, вследствие телесни увреждания и смърт и за вреди на имущество, които целят да гарантират, че обезщетенията ще бъдат съответни на причинените вреди.

Във връзка с методиката за уреждане на претенции за неимуществени вреди вследствие телесни увреждания или смърт е направено предложение същата да се приема от Съвета на Гаранционния фонд и да се утвърждава с наредба на Комисията за финансов надзор. Подобен подход е предложен и по отношение на методиката за уреждане на щети на имущество, нанесени на моторни превозни средства. За да се гарантират интересите на ползвателите на застрахователни услуги срещу приемане на методики, които биха могли да бъдат несъразмерни на действителния размер на щетите, се предлага методиките да бъдат в съответствие с изискванията на закона и да гарантират правата на ползвателите на застрахователни услуги за пълно и справедливо обезщетение. Предложени са и надзорни правомощия на Комисията за финансов надзор за даване на предписания за отстраняване на констатирани слабости и противоречия със закона в приетите от Съвета на Гаранционния фонд методики.

Във връзка с констатирани в практиката затруднения за намиране на застрахователно покритие на отговорността на членовете на Управителния съвет на Гаранционния фонд се предлага премахване на това задължение, като се определя минимален размер на гаранцията, която тези членове дават за неизпълнение на задълженията си, който е поне трикратният размер на брутно им възнаграждение и се регламентира солидарна отговорност за вредите, причинени виновно на фонда.

Гаранционният фонд осигурява плащания в хипотези по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и „Злополука“ на пътниците, които биха могли да се припокриват – например в случай на причиняване на пътнотранспортно произшествие от незастраховано моторно превозно средство, което засегне незастраховано по застраховка „Злополука“ на пътниците, превозно средство за превоз на пътници. С цел запазване на финансовия капацитет на фонда и с цел избягване на неоснователно обогатяване за увредените лица на две основания за сметка на обществени фондове в такива припокриващи се хипотези е целесъобразно да се изключи плащането заради несклучена застраховка „Злополука“. Съображенията за това са, че лимитите на обезщетение при несклучена застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите са значително по-високи и обективно гарантират достатъчно обезщетение на увредените лица.

3. Предложения, които целят преодоляване на констатирани проблеми в надзорната практика и установена необходимост от прецизиране на конкретни разпоредби

Констатирани са многобройни разпоредби, при които определени процесуални правомощия, свързани с провеждането на административните производства пред Комисията за финансов надзор (като например: контрол за редовност на заявленията, събиране на допълнителна информация, надзорни правомощия, подготвящи произнасянето на решения на Комисията за финансов надзор), са ѝ предоставени като колективен орган. Това създава практически затруднения, доколкото упражняването на тези правомощия изисква поставянето им за обсъждане на равнище на колективния орган. Предлага се някои от тези правомощия да бъдат предоставени в компетентност на заместник-председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление

„Застрахователен надзор“, като по този начин ще се постигне процесуална икономия и по-голяма оперативност в работата на Комисията за финансов надзор.

Направени са предложения за осъвременяване на някои процедури в съответствие с развитието на практиката, напредъка на информационните технологии и с цел икономия на време и ресурси. Премахва се правната възможност за публикуване на неприети на адреса съобщения на табло в сградата на Комисията за финансов надзор и се оставя единствено съществуващата и досега възможност за публикуване на съобщенията на страницата на Комисията за финансов надзор в интернет.

Дадени са предложения за регламентиране на доказателствата за промяна на статута на застраховател без право на достъп до единния пазар в застраховател с право на достъп до единния пазар изцяло в Кодекса за застраховането и за премахването на опосредствания документ - решение на Комисията за финансов надзор, с което същите да бъдат определени подробно. Така ще се постигне по-голяма правна сигурност и яснота за заинтересованите лица.

Във връзка със забележки в процеса по присъединяване на Република България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие е направено предложение за отпадане на правомощието за отказ за лицензиране на клонове на застрахователи от трети държави, ако надзорният орган в тези трети страни не прилага принципа на реципрочност спрямо български застрахователи.

Във връзка с необходимостта от въвеждане на насоки на Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване относно надзора на клонове на застрахователи от трета държава е предложено въвеждане на делегация за приемане на подзаконов нормативен акт – наредба на Комисията за финансов надзор за въвеждане на тези насоки. С оглед изпълнение на насоки на Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване е направено предложение за въвеждане и на идентификационен код на правния субект на застрахователите, презастрахователите, застрахователните холдинги със смесена дейност, крайните предприятия майки и предприятията, включени в обхвата на групата, както и на застрахователните брокери, застрахователните агенти и посредниците, предлагащи застрахователни продукти като допълнителна дейност, заявили намерение за извършване на дейност в друга държава членка на ЕС.

Направени са предложения за усъвършенстване на правилата и процедурите за оценка на придобиванията на квалифицирани участия в застрахователи и презастрахователи. Във връзка с отправени към Република България препоръки на Мънивал се предлага оценката за добра репутация на заявителя за придобиване на квалифицирано участие да се разпростира и спрямо свързаните с него лица. Предложено е регламентиране на нищожност на придобиване на квалифицирано участие в нарушение на предвидения регулаторен режим, което се счита за по-ефективна мярка с по-добър превантивен ефект в сравнение със сега уредените принудителни мерки. Във връзка с предписания от партньорски проверки на Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване са направени предложения за регламентиране на текущ надзор за спазването на изискванията за квалификация и надеждност на акционерите с квалифицирани участия.

Направени са предложения за усъвършенстване на уредбата на независимия финансов одит на застрахователите и презастрахователите. Предложенията предвиждат елементите, различни от годишния финансов отчет, които подлежат на одит, да се определят с подзаконов нормативен акт на Комисията за финансов надзор вместо на равнище на закон, като по такъв начин ще се осигури възможност за своевременна адаптация на изискванията от надзорния орган, вместо да се инициират промени в Кодекса за застраховането. Предложена е отмяна на правилото, че отчетът за платежоспособност и финансово състояние е част от годишния финансов отчет на застрахователя и презастрахователя. Това ще позволи освобождаването на застрахователите и презастрахователите от необходимостта да изискват одит на този отчет.

С цел стимулиране на въвеждането на съвременни технологични решения е направено предложение застрахователите да създават условия за предявяване на застрахователни претенции по електронен път, като е оставена възможност за преценка на застрахователите по какъв начин да стане това. С цел осигуряване на правна сигурност в процесите по уреждане на застрахователни претенции се предлага регламентирането на правна възможност на застрахователите да правят и съхраняват копие на свидетелството за управление на моторно превозно средство, както и на сроковете, в които застрахователите да съхраняват документите, свързани със сключване и изпълнение на застрахователни договори.

Във връзка с надзора на равнище група са предложени промени относно регламентиране на изрично правомощие на Комисията за финансов надзор да приема решение, с което да идентифицира група от застрахователи и презастрахователи, като по този начин се създават условия за дефиниране на обхвата на групата с индивидуален административен акт. Констатиран е пропуск при регламентацията на надзора върху системата на управление на равнище на застрахователната група, доколкото действащата разпоредба, съдържаща изричното препращане, не включва всички разпоредби на равнище надзор на отделното предприятие, както са предвидени в Директива 2009/138/ЕО и съответно е направено предложение да се направи препратка към всички приложими разпоредби. Също така е предложено усъвършенстване на регламентацията на принудителните административни мерки на равнище група и по-специално на равнище на застрахователен холдинг и финансов холдинг със смесена дейност. Предложени са изрични принудителни мерки спрямо такива холдингови предприятия на базата на сходни разпоредби в Закона за допълнителния надзор върху финансовите конгломерати, вместо досегашните формулировки, които препращат към мерките спрямо застрахователите.

С цел намаляване на административната тежест по отношение на застрахователните брокери и за да се изравни режимът за отчитане на продължаващото професионално обучение и развитие с режима, приложим спрямо застрахователите, е предложено отчитането на продължаващото обучение и развитие, както и на резултатите от него при застрахователните брокери да се извършва при поискване, а не ежегодно като част от редовната надзорна отчетност. Направено е предложение за предвиждане на същински регистрационен режим за организациите за провеждане на професионално обучение на лица, които извършват дейност по разпространение на застрахователни

продукти в застрахователен брокер. Тези лица на практика подлежат на режим на предварителен надзор, като нормативната уредба се привежда в съответствие с практиката. Наред с това, доколкото тези лица предоставят услуга, която е от първостепенно значение за придобиване на знания и умения, необходими за извършване на дейност по разпространение на застрахователни продукти, е необходимо същите да имат статут на поднадзорни лица на Комисията за финансов надзор и да подлежат на текущ надзор за спазване на условията за регистрация. Доколкото дейността на тези лица е свързана с ангажиране на човешки ресурси от страна на Комисията за финансов надзор е необходимо да се предвиди събирането на съответните надзорни такси.

Направени са предложения за промени във връзка с констатирани от Европейската комисия пропуски при транспонирането на Директива (ЕС) 2016/97 на Европейския парламент и на Съвета от 20 януари 2016 година относно разпространението на застрахователни продукти (Директива (ЕС) 2016/97) в рамките на процедура по собствена инициатива с референтен номер № EUP (2022) 10209.

Директива (ЕС) 2016/97 предвижда промяна на нормативната уредба за определяне на минималните размери на застрахователните суми по задължителните застраховки на застрахователните посредници и минималното равнище на техния финансов капацитет, като тези суми се актуализират спрямо ръста на инфлацията с регламенти на ЕК, а не както преди със съобщения, публикувани в Официален вестник на Европейския съюз. Първите регламенти на Европейската комисия вече са приети и влезли в сила, а определените размери в Кодекса за застраховането вече не са актуални. По тази причина е направено предложение тези размери вече да не се определят в абсолютна стойност в Кодекса за застраховането, а посредством препращане към регламентите, приети на основание Директива (ЕС) 2016/97.

Съществуващите изисквания във връзка със сключване на застраховки по интернет ограничават предлагането единствено през интернет страници. Изискванията са остарели и не отразяват динамиката на развитието на електронната търговия, която се осъществява и през други канали, в т.ч. и чрез онлайн платформи. По изложените причини е предложено разпоредбата относно предлагане на застраховки по интернет да бъде допълнена със съответна уредба за разпространение на застраховки и чрез онлайн платформи. Предлага се също така усъвършенстване на разпоредбите относно способите за сключване на застраховки от разстояние, доколкото те са общи за всички видове търговски дейности, като се урежда възможност за сключване на застрахователни договори чрез онлайн платформи. С оглед облекчаване сключването на застрахователни договори от разстояние е уредено, че писмената форма на договора се счита спазена, в случай че застрахователният договор се сключва чрез онлайн платформа, позволяваща идентифициране на застрахователя, и застрахователят подписва договора с квалифициран електронен подпис. Направено е предложение за отмяна на специално разработения за застраховането способ за сключване на застраховка посредством фингиран подпис, когато заплащането на премията е било извършено посредством кредитна или дебитна карта, издадена на името на застрахователя. С цел да се създаде по-голяма правна сигурност за застрахователя се предлага създаването на задължение за застрахователя при сключване на договор от разстояние като електронен документ или чрез страница в интернет или онлайн платформа, да предоставя незабавно на

застрахователния договор на траен носител. Като се отчита, че по своето същество въпросите за сключването на застрахователния договор от разстояние представляват регламентация на застрахователния договор като правен институт на частното право, а не регламентация на разпространението на застрахователни продукти, е направено предложение тези правила да се систематизират в частта на Кодекса за застраховането, регламентираща застрахователния договор.

С цел облекчаване на обмена на информация в рамките на застрахователното правоотношение след сключване на застрахователния договор се предлага изрична регламентация на възможността такъв обмен да се осъществява посредством средства за комуникация от разстояние и на трайни електронни носители. За да се гарантира правната сигурност се предлага в случаите на съгласие между страните да обменят информация със средства за комуникация от разстояние в застрахователния договор да се вписва съгласуваното между тях средство за комуникация, както и създаване на задължение за застрахователя да поддържа архив на обменената информация до изтичане на давностните срокове за предявяване на застрахователни претенции.

По инициатива на дирекция „Модернизация на администрацията“ на Министерския съвет са предложени промени в някои разпоредби на Кодекса за застраховането с цел намаляване на административната тежест.

II. Промени в други закони

Със законопроекта се предлагат изменения и допълнения в Закона за Комисията за финансов надзор.

Във връзка с предложените изменения в Кодекса за застраховането се предвижда, че Комисията за финансов надзор ще води публични регистри за организациите за провеждане на професионално обучение по чл. 304 от Кодекса за застраховането и че тези лица ще придобият статут на поднадзорни лица на Комисията за финансов надзор. В тази връзка се предлагат такси по Закона за Комисията за финансов надзор за вписване на организациите за провеждане на професионално обучение по чл. 304 от Кодекса за застраховането, както и такса за осъществяване на общ финансов надзор върху тях.

Към 30.06.2023 г. в страната осъществяват дейност 15 броя организации за провеждане на професионално обучение по чл. 304 от Кодекса за застраховането. Участниците в провежданите от тези организации обучения получават знания за приложимото у нас законодателство, касаещо разпространението на застрахователни продукти, както и знания за нормативните актове на Европейския съюз, от които произтичат единните изисквания за обучение. Обученията са насочени към придобиване на умения, необходими в дейността на служителите на застрахователните брокери.

Повишаването на знанията и компетентността на служителите на застрахователните брокери ще доведе до повишаване коефициента на застрахователно проникване и до намаление на случаите, в които са констатирани нарушения на нормативната уредба.

Вписването в регистъра по чл. 30, ал. 1 от ЗКФН и осъществявания от страна на Комисията общ финансов надзор ще повиши качеството на услугите, предоставяни от

тези организации, както и ще ограничи предлагането на такива услуги от дружества, които нямат необходимата ресурсна обезпеченост и компетентност.

В практиката на Комисията за финансов надзор са констатирани трудности по събиране на таксите за текущ финансов надзор от застрахователните агенти. По изложените съображения и поради обстоятелството, че застрахователните агенти имат характера на свързани застрахователни посредници, които извършват дейност под контрола на застрахователите, е направено предложение за преходна разпоредба в законопроекта, чрез която да се допълни Закона за Комисията за финансов надзор и да се въведе задължение за застрахователите да осъществяват текущ контрол за плащане от страна на застрахователните агенти на изискуемите от тях такси за общ финансов надзор.

III. Финансови средства, необходими за прилагането на новата уредба

Предвижда се въвеждането на такси за вписване в регистър на организациите за провеждане на професионално обучение на служители на застрахователни брокери. Предвиждат се и такси за осъществяването на общ финансов надзор от Комисията за финансов надзор върху дейността на организациите за провеждане на професионално обучение на служители на застрахователни брокери.

За определяне размера на таксите, посочени в приложение към чл. 27, ал. 1 от Закона за Комисията за финансов надзор, се използва подход в съответствие с изискванията на чл. 4, ал. 1 от Методиката за определяне на разходо-ориентиран размер на таксите по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност и разходването им.

В резултат на предложените промени с проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за застраховането ще се формират нови приходи в бюджета на Комисията за финансов надзор.

Разчетите за 2024 г. са направени за 20 организации за провеждане на професионално обучение на лица, които извършват дейност по разпространение на застрахователни продукти в застрахователен брокер. Предвижда се Комисията за финансов надзор да получи приходи в размер на 2 000 лв. от таксата за вписване в регистъра на организациите за провеждане на професионално обучение по чл. 304 от Кодекса за застраховането и 20 000 лв. от годишните такси за общ финансов надзор, осъществяван от Комисията за финансов надзор върху тези организации. За следващите две години не се очаква в регистъра по чл. 30, ал. 1 от Закона за Комисията за финансов надзор да бъдат вписани нови организации за провеждане на професионално обучение по чл. 304 от Кодекса за застраховането, съответно събраните такси за общ финансов надзор за 2024 г. и 2025 г. биха били по 20 000 лв.

IV. Очаквани резултати от прилагането на новата уредба

Очаква се да се подобри защитата за ползвателите на застрахователни услуги в случаите на вреди, причинени от:

- участници в спортни и други подобни прояви;

- от ремарке, теглено от моторно превозно средство, в случаите когато не може да бъде установен застрахователят на теглещото превозно средство;

- превозно средство, което е освободено от задължението за сключване на застраховка поради обстоятелството, че не е регистрирано или че регистрацията му е прекратена, когато превозното средство е освободено от задължение за сключване на застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите;

- превозно средство, използвано при акт на тероризъм;

- неплатежоспособност на застраховател по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

Ще се създадат по-големи гаранции за защита на интересите на ползвателите на застрахователни услуги в резултат на повишаване на лимитите на отговорност.

Ще се създадат условия за централизирано издаване на удостоверения за застрахователни събития, като по този начин заинтересованите лица ще могат да получат необходимата им информация непосредствено от Гаранционния фонд.

Ще се създадат гаранции при използване на лични данни в резултат на осъществяване на надзор с технически средства за наличие на сключен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

Ще се създадат условия за избягване на неоснователно обогатяване с обществени средства в случаи на акумулиране на основания за плащания от Гаранционния фонд при едновременна липса на застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и застраховка „Злополука“ на пътниците.

Ще се подобри разпределението на правомощията между заместник-председателя, ръководещ управление „Застрахователен надзор“ и Комисията за финансов надзор като колективен орган, като се избегне необходимостта от упражняване на оперативни и процедурни правомощия от колективния орган и по този начин ще се създадат условия за ускоряване на административните производства.

Ще се създадат условия за облекчаване на изискванията за финансов одит по отношение на редовната надзорна отчетност, различна от годишния финансов отчет, като по този начин ще се намалят разходите за одиторски услуги на застрахователите и презастрахователите.

Ще се създадат условия за сключване на застрахователни договори и предявяване на застрахователни претенции от разстояние, като по този начин ще се намалят разходите и административната тежест за ползвателите на застрахователни услуги.

Създават се условия за облекчаване на административната тежест за застрахователните брокери във връзка с облекчаване на задължението за отчитане на продължаващото обучение и развитие.

V. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

С предложените изменения и допълнения в Кодекса за застраховането се осигурява пълно съответствие на националната нормативна уредба с изискванията на Директива 2009/103/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2021/2118. Също така, се постига отстраняване на установени пропуски при транспонирането на Директива (ЕС) 2016/97 в рамките на процедура по собствена инициатива на ЕК с референтен номер № EUP (2022) 10209.

Тъй като срокът за транспониране на Директива (ЕС) 2021/2118 е 23 декември 2023 г. се предлага датата на влизане в сила на законопроекта, чиято основна цел е въвеждане в националното законодателство на изискванията на правото на ЕС, да бъде 23.12.2023 г.

VI. Информация за проведени обществени консултации

По законопроекта за изменение и допълнение на Кодекса за застраховането са проведени обществени консултации съгласно чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове, като законопроекът и мотивите към него, частичната предварителна оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ в администрацията на Министерския съвет по частичната предварителна оценка на въздействието са публикувани на интернет страницата на Министерството на финансите и на Портала за обществени консултации.